

ZNANSTVENO SREČANJE "HRVATI V SLOVENIJI", ZAGREB, 20. - 21. 6. 1996

O Hrvatih v Sloveniji še ni bilo raziskav, ki bi njihov položaj, vlogo in pomen znanstveno osvetlile. Določenega vedenja in znanja o temi je bilo sicer nemalo, a je bilo po drobcih razpršeno na vse strani. Z namenom zbiranja, evidentiranja ter predstavitve že doseženih, kakor tudi novih raziskovalnih in znanstvenih spoznanj, je Inštitut za migracije i narodnosti iz Zagreba, ob podpori Ministrstva za zunanje zadeve R Hrvaške organiziral veliko hrvaško-slovensko multidisciplinarno znanstveno srečanje "Hrvati v Sloveniji".

Idejno-vsebinsko ter metodološko-strokovno vzpodbudo temu srečanju je nedvomno prispevalo podobno znanstveno srečanje slovenskih in hrvaških raziskovalcev v Ljubljani 21. 12. 1993, ko so bili na dnevnem redu "Slovinci na Hrvaškem", sicer projektna tema dolgoročno zastavljenega projekta "Slovinci v prostoru nekdanje Jugoslavije izven Slovenije", ki ga od leta 1993 izvaja ljubljanski Inštitut za narodnostna vprašanja.

Ti dve znanstveni srečanja, prvo v Ljubljani, drugo v Zagrebu ter izid zbornika "Slovinci v Hrvaški", Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, 1995, predstavljenega istega leta tako v Ljubljani kot v Zagrebu, pomenijo svojevrsten začetek sistematičnega komparativnega preučevanja slovenskega etnosa v Hrvaški in hrvaškega v Sloveniji. Vse omenjene napore pa lahko ocenimo kot uspešno nadaljevanje že dolgoletnega sodelovanja obeh Inštitutov ter slovenskih in hrvaških raziskovalcev sploh.

V Zagrebu je okrog petdeset raziskovalcev in znanstvenikov iz Hrvaške in Slovenije v svojih referatih predstavilo različne vidike obravnavane teme. Poleg referentov se je srečanja udeležilo še več kot dvajset strokovnih kolegov in gostov, med katerimi so bili Miljenko Žagar, veleposlanik R Hrvatske v Sloveniji, Matija Malešič, veleposlanik R Slovenije v Hrvaški, Miroslav Kiš, predsednik Odbora za človeške pravice in pravice manjšin hrvaškega Sabora, Miroslav Bertoša, generalni konzul R Hrvaške v Trstu, Predrag Pale, pomočnik ministra znanosti in tehnologije R Hrvaške, Andrej Škerlavaj, posebni odposlanec Sekretariata za Slovence po svetu MZZ, Peter Winkler, direktor Urada za narodnosti R Slovenije.

Znanstveno srečanje v Stari gradski vijećnici Zagreba je odprla Mirjana Domini, v.d. ravnateljica Inštituta za narodnosti in migracije, ki je tudi vodila delovno predsedstvo prve sesije.

Tematsko so bile zajete naslednje vsebinske celote:

- I. Zgodovinski, geografski, demografski dejavniki
- II. Kulturološke, etnološke, verske, lingvistične teme
- III. Pravni, socialni, gospodarski, psihološki aspekti
- IV. Organiziranje in delovanje verskih, nacionalnih, kulturnih in drugih inštitucij
- V. Hrvaško-slovenski, slovensko-hrvaški kulturni, znanstveni, družbeni, državni, obmejni... stiki.

Prvi dan srečanja so bile predstavljene zgodovinske, geografske, demografske, sociološke, pravne, socialne in psihološke teme.

O *Odnosih hrvaškega in slovenskega naroda v preteklosti* je govoril zgodovinar Petar Korunić, o *Hrvatih v Sloveniji v 19. stoletju* pa Agneza Szabo. Tema *Boža Sušiča* je bila *Frančiskani tercijarci - glagoljaši v Istri*. Vlado L. Deutsch je analiziral *Hrvaško - slovenske*

stike v času reformacije. Miroslav Bertoša je svoj referat naslovil *Hrvati v Koprščini v obdobju Beneške republike*. Marino Manin je preučeval *Hrvate na področju Slovenskega primorja v času Beneške uprave*. Nevio Šetić je predstavil *Hrvaško-slovenske stike v Istri v času nacionalne integracije*. Ante Sekulić je podal *Zgodovinsko-kulturni pomen pavlinskega Ulimja. O hrvaških grobovih v Sloveniji* je govoril Ante Laušić.

V popoldanskem delu, ki ga je vodila Agneza Szabo iz Muzeja grada Zagreba so prevladovala statistično-demografske teme. Uvodno je Katica Špiranec podala svoja raznišljanja na temo *Statistične raziskave in podatki v funkciji povezovanj držav in narodov*. Vladimir Klemenčič je analiziral *Hrvate v Sloveniji glede na podatke popisov prebivalstva po drugi svetovni vojni*. Nenad Pokos je raziskoval *Gibanja prebivalstva in etnično sestavo v obmejnem pasu med Hrvaško in Slovenijo*. Naslov prispevka Petra Repoluska je bil *Demogeografske značilnosti hrvaškega prebivalstva v slovenski Istri (obdobje po drugi svetovni vojni)*. Vera Kržišnik Bukić je predstavila *Hrvate po narodnostni opredelitvi in po materinem jeziku po naseljih obmejnih slovenskih občin s Hrvaško, pred razpadom Jugoslavije*. Božidar Brezinščak Bagola je govoril o *Hrvatih v občinah Rogatec, Rogaška Slatina in Podčetrtek*, referent Blaž Maček pa o *Hrvatih v Metliki in Beli krajini*. Mirjana Domini in koreferent Josip Anić sta preučevala *Migracijske procese na slovensko-hrvaškem prostoru. Hrvaške migrante v slovenskem gospodarstvu, in ekonomsko sodelovanje Hrvaške in Slovenije* je predstavil Dubravko Jerković.

O pravnih vidikih *Položaja Hrvatov v Sloveniji - kot etnični (nacionalni) manjšini?* je razpravljal Budislav Vukas. Tihomir Telišman je govoril o *Temeljnih značilnostih hrvaške etnične skupine ali manjšine v Sloveniji. Problem druge generacije Hrvatov v Sloveniji* je predstavil Emil Lučev. *Hrvati v Sloveniji ter njihov vpliv na gospodarsko menjavo* je bil naslov referata Križana Kera. *Stališča in mnenja Slovencev o Hrvatih in o drugih sosednih narodih: prispevek k razvoju dobrososedskih odnosov* je bila tema Maria Plenkovića. Nives Ritting - Beljak je z etnološkega vidika predstavila *Življenske zgodbe kot vir spoznanj o Hrvatih v Sloveniji*.

Drugi dan znanstvenega srečanja je bil izpolnjen z temami, ki so se nanašale na kulturo, vero, jezik, običaje in institucije, zlasti pa na medsebojne stike Slovencev in Hrvatov. Moderatorica dopoldanskega dela je bila Vera Kržišnik Bukić z Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane, popoldanski sesiji je predsedoval Mladen Hanzlovsky, predsednik društva Hrvaško-slovenskega prijateljstva.

O *oblikovanju meje v tradicijski kulturi med Slovenci in Hrvati* je govoril Vitomir Belaj. *Možnosti etnološkega raziskovanja Hrvatov v Sloveniji (in obratno)* je predstavila Jadranka Grbić. Navezal se je Tomislav Petenac z temo *"Etnološke paralele" kot stičišča hrvaških in slovenskih etnologov*. Alojz Jembrih je analiziral *Hrvaško-slovenske kulturne stike skozi stoletja, o Hrvatih v slovenski enciklopediji* je referirala Ana Milaković. *Hrvaško-slovenski stiki na severu* je naslov referata Mija Lončarića, Vesna Požgaj Hadži in koreferentka Karmen Medica sta se predstavili z referatom *Hrvaški jezik v Sloveniji, o Jezikovnem stanju Hrvatov v Sloveniji* je poročal Mate Šimundić. Marko Prpa iz hrvaške katoliške misije v Ljubljani je govoril o *Pastoralni dejavnosti med hrvaškimi katoliki v Ljubljani in Sloveniji*; o temi *Ustanavljanje hrvaškega dušobrižništva v Sloveniji* pa Vladimir Stanković. O *Organiziranosti in položaju Hrvatov v Sloveniji* je razpravljal Šime Ivanjko. *Strokovni, znanstveni in kulturni stiki Hrvatov in Slovencev v preteklosti in danes* je bila tema ki jo je pripravil Vladimir Muljević. *Trajne obmejne stike med Slovenijo in Hrvaško* je preučevala Marija Mirković. *Hrvaške glasbenike v kulturnem življenju Slovenije* je predstavil Ennio Stipčević, *Kulturno sodelovanje v sezoni 1995/96* Snježana Drenvenšek. *Nekateri aspekti stikov med Hrvaško in Slovenijo na področju likovne umetnosti* je bil referat Radovana Ivančevića, *Sodelovanje in stiki med Slovenijo in Hrvaško na področju likovne kulture (1961-1996)* pa Maje Vetrh. *Prisotnost hrvaške gledališke kulture v Sloveniji* je bila tema Branka Hećimovića, a o *Branku Gavelli in slovenski gledališki sceni* je govorila Karmen Medica. Mladen Hanzlovsky je opisoval *25 let intenzivnih stikov med*

Slovenijo in Hrvaško. Hrvaško-slovenske medicinske stike (1890-1940) je raziskoval Mario Kocijančič. *Sodelovanje hrvaških in slovenskih zdravnikov v 19. in 20. stoletju* pa Emil Lučev.

Pri koncu je prišel na vrsto še šport. Svetozar Guček je govoril o *Hrvatih v športu, umetnosti in kulturi v Sloveniji*. *Hrvaško-slovenske športne stike* je opisal Emil Hoffman, a *Slovensko-hrvaške stike* oziroma slovenske športnike na Hrvaškem pa Vilko Luncer in Olga Šikovec Luncer.

V zadnjem referatu je dr. Marijan Križič podal *Program za hrvaško dijasporo Ministrstva za obnovo in razvitek*.

Zanimivo in bogato, odlično organizirano dvodnevno znanstveno srečanje v Zagrebu, s številnimi referati, diskusijskimi prispevki, replikami je potrdilo, da so slovensko-hrvaški oziroma hrvaško-slovenski stiki bili vsestranski, plodni in intenzivni v različnih zgodovinskih obdobjih, v korist enega in drugega naroda.

Karmen Medica